

Magisterské diplomové práce z klasické filologie, klasické archeologie, starověkých dějin, latinské medievistiky a neolatinistiky obhájené na českých a slovenských univerzitách v roce 2010/2011

I.

FF UK v Praze – Ústav řeckých a latinských studií (připravil Jan SOUČEK)

Autor: Libor DUCHEK

Obor: řečtina

Název: *Katharsis v řecké tragédii*

Vedoucí práce: Mgr. Sylva Fischerová, Ph.D.

Počet stran: 86

Práce se zabývá pojmem *katharsis* v klasické řecké tragédii. Sleduje jeho historický kontext, především v Platónově a Aristotelově díle. Zejména se zabývá Aristotelovou *Poetikou* a *Etikou Nikomachovou*. Dále autor představuje škálu interpretací, které během století vznikly, prozkoumává je a vyvozuje základní porozumění *katharsis*. Druhá část studie se snaží nalézt *katharsis* ve vzorku dochovaných řeckých tragédií. Rozebírá tragické povahy, zápletku a tragické emoce. Cílem pak je srovnání Aristotelovy teorie a praxe tragických básníků. V neposlední řadě práce nakonec hodnotí výsledky tohoto přístupu k teorii aristotelovské *katharsis*.

Autor: Petra JANOUCHOVÁ

Obor: řečtina

Název: *Srovnání 1. a 2. athénské námořního spolku*

Vedoucí práce: PhDr. Jan Souček, CSc.

Počet stran: 127

Autorka porovnává první (478/7-404 př. n. l.) a druhý athénský námořní spolek (378/7-338 př. n. l.) a snaží se poukázat na společné body, ale zároveň i nastínit problematiku odlišného vývoje obou uskupení. Práce srovnává organizaci, administrativní aparát a vzájemné vztahy členů, zejména pak uplatňování moci ze strany Athén na úkor ostatních spojenců. Velká pozornost je

věnována financování obou dvou spolků, kde je zvláštní důraz kladen na zkoumání dochovaných epigrafických materiálů.

Autor: Bořivoj MAREK

Obor: latina

Název: *Překlad a výklad páté knihy (1.-15. kap.) Orosiových Historiarum adversum paganos libri VII*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Bohumila Mouchová, CSc.

Počet stran: 169

Práce se skládá z překladu a analýzy vybrané části Orosiova díla. Klíčovou složkou analýzy je vícečetný komentář sestávající z dílu jazykového a věcného. Jazyková část je zaměřena na popis kompozice páté knihy, na prostředky výstavby textu a na jazykové jevy a zvláštnosti typické pro autora, dobu jeho působení a historickou prózu obecně. Věcná část je věnována konkrétním líčeným dějinným událostem a jejich pozadí a pozornost se v ní upírá zejména na to, jaký charakter má autorova historická narace a jak se do podání dějin promítá jeho světový názor. Hlavním výstupem práce je zmíněný překlad, zpřesněný na základě poznatků získaných z komentáře.

Autor: Pavel NÝVLT

Obor: řečtina

Název: *Lýsiova Řeč proti Eratosthenovi. Překlad, komentář a úvodní studie*

Vedoucí práce: PhDr. Jan Souček, CSc.

Počet stran: 164

Řeč proti Eratosthenovi je nejslavnějším dílem athénskému autoru soudních řečí Lýsii. Pojednává o vraždě Lýsiova bratra Polemarcha, který byl uvězněn a popraven za vlády takzvaných „Třiceti tyranů“ roku 404 př. n. l. V řeči však nacházíme odkazy na mnohem více událostí, díky čemuž se stává cenným historickým pramenem, umožňujícím rekonstruovat pohled demokraticky smýšlejícího současníka na události bezprostředně následující po porážce Athén v peloponnéské válce. Těžiště práce spočívá v komentáři, který se zaměřuje zejména na politické a právní dějiny.

II.

FF UK v Praze – Ústav pro klasickou archeologii
(připravil Ladislav STANČO)

Autor: Danica DEKÝŠOVÁ Obor: klasická archeologie

Název: *Helenistické nástenné malíarstvo*

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Ladislav Stančo, Ph.D. Počet stran: 79, 111 obrázků

Práce sa zameriava na pamiatky so zachovanými originálnymi helenistickými maľbami. Prináša opis týchto pamiatok a podrobný rozbor nástenných malieb na nich zachovaných. Venuje sa tiež motívom, ktoré sú na týchto maľbách zobrazené, a hľadá k nim paralely na starších pamiatkach funerálneho charakteru. Okrajovo sa práca zaoberá rímskymi replikami stratených helenistických originálov.

Autor: Miroslav DUDÍK Obor: klasická archeologie

Název: *Zbraně, zbroj a výzbroj asyrské armády – archeologická interpretace písemných a ikonografických dokladů*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Petr Charvát, DrSc. Počet stran: 88, 192 obrázků

Práce se zaměřuje na zbraně, zbroj a výzbroj asyrské armády, přičemž se jedná především o archeologickou interpretaci písemných a ikonografických dokladů. Součástí práce je také krátké srovnání se soudobými řeckými milíťáři, vzájemné vztahy obou národů a asyrské importy v řeckém kontextu.

Autor: Ema KORDOVÁ Obor: klasická archeologie

Název: *Megalitická architektura Menorky v rámci talayotské kultury*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Bouzek, DrSc. Počet stran: 79 vč. obrázků

Talayotská architektura vznikla na Baleárských ostrovech na konci 2. tisíciletí jako syntéza lokální megalitické kultury doby bronzové a kulturního vlivu z centrálního Středomoří, zejména ze Sardinie a Korsiky. Jádrem talayotských staveb jsou navety a megalitické hroby, od jejichž užívání bylo upuštěno na počátku doby železné. Talayotská architektura se vyvíjela poměrně samostatně a v duchu ostrovních kultur západního Středomoří do příchodu Foiničanů, kteří na ostrovy přijeli za obchodem s drahými kovy. Ve stejné době se přestávají stavět talayoty, vrcholí výstavba svatyní a taul. Zhruba v 6. století, v době posttalayotské kultury, výstavba definitivně upadá a mizí během římské kolonizace.

Autor: Jana MICHALCOVÁ Obor: klasická archeologie
Název: *Nekropoly na území Vatikánu. Interpretácia výzdoby a jej paralely v rímskom umení*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Iva Ondřejová, CSc. Počet stran: 166, 66 obrázků

Práce sa člení na niekoľko častí: prvá sa zaoberá podobou vatikánskej oblasti v antike, porovnáva tak vývoj oblasti v antickej a modernej dobe. Druhá časť patrí rozboru jednotlivých mauzoleí nekropole pozdĺž Via Cornelia, rozboru ich dekorácie. Autorka sa snaží vyhľadať paralely prezentovaných námetov v rímskom umení, ktoré poukazujú na využívanie daného ikonografického materiálu v iných prostrediach a historických obdobiach rímskeho umenia. Ďalšie časti sa venujú prezentácii nekropoly pozdĺž Via Triumphalis, rozboru dekorácie vybraných sarkofágov a datovaniu niekoľkých lúp z oblasti nekropole pozdĺž Via Triumphalis.

Autor: Lucia MIKUŠOVÁ Obor: klasická archeologie
Název: *Zvieratá a vtáky na pompejských nástenných maľbách*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Iva Ondřejová, CSc. Počet stran: 97, 255 obrázků

Práce sa zaoberá ikonografiou zvierat a vtákov z Itálie a okolitých krajín na pompejských nástenných maľbách, hlavne ich výskytom v rôznych typoch zobrazení. Okrem toho, pokiaľ je to možné, skúma najčastejšie umiestnenie týchto malieb v rámci domov.

Autor: Markéta STROUHALOVÁ Obor: klasická archeologie
Název: *Tanec v umění antického Řecka*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Iva Ondřejová, CSc. Počet stran: 118, 160 obrázků

Tanec je projevem chování společnosti. Staří Řekové považovali taneční umění za velmi důležitou součást života. Jejich bozi tančili a oni tento božský vzor napodobovali. Záliba starých Řeků v tanci je doložena mnohými ikonografickými památkami, které především jsou předmětem této práce spolu s charakteristikou řeckého tance a jeho četných společenských funkcí. Shromážděné památky charakterizují reflexi řeckého tance od období geometrického (s přihlédnutím k situaci v době bronzové) až po dobu helénismu s přesahem do římského dekorativního umění.

Autor: Jana ŠUCHMOVÁ Obor: klasická archeologie
Název: *Antické lampy v několika menších českých a moravských sbírkách*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D. Počet stran: 55, 16 obr. tabulí

Práce si klade za cíl popsat lampy v celém průběhu jejich vývoje hlavně v antickém období. Krom samotných lamp se zabývá i historií jejich výzkumu, předměty s lampami souvisejícími a způsobem jejich použití. Součástí práce je i katalog lamp ze čtyř českých a moravských muzejních sbírek.

Autor: Petra ZVÍŘECÍ

Obor: klasická archeologie

Název: *Zobrazení vegetace v římském a raněkřesťanském umění a její symbolický význam*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Iva Ondřejová, CSc. Počet stran: 80, 84 obrázků

Práce pojednává o vyobrazení vybraných druhů rostlin v římském a raněkřesťanském umění a dále stručně o nejvýznamnějších prvcích florálního ornamentu a jejich vývoji. Poté se autorka věnuje symbolickému významu vegetace v souvislosti s náboženstvím a mýtickou tradicí. Čerpá z děl antických autorů, z Bible a apokryfních evangelií, jakož i z novodobých děl vztahujících se k problematice. Jejím cílem je postihnout rozdíly v symbolickém významu rostlin po příchodu křesťanské víry – zda tyto rostliny byly i nadále vyobrazovány v umění, příp. v jakém kontextu.

III.

FF MU v Brně – Ústav klasických studií

(připravila Jitka ERLEBACHOVÁ)

Autor: Petra FORMÁNKOVÁ

Obor: latinský jazyk a literatura/učitelství latinského jazyka a literatury pro střední školy

Název: *Absolutní konstrukce v pozdnělatinském díle Chronicarum quae dicuntur Fredegarii Scholastici libri IV*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Antonín Bartoněk, DrSc. Počet stran: 83

Práce se zabývá pozdnělatinským textem 4. knihy kroniky tzv. Fredegara. První část pojednává o pozdní a vulgární latině a o autorovi Fredegarovi. Dále se zde mluví i o základní slovesné složce absolutní konstrukce, o participiu a jeho užití v klasické latině. Stěžejní část je pak zaměřena na absolutní konstrukce v pozdní latině, kde se kromě ablativu absolutního setkáme i s nominativem a akuzativem absolutním a se smíšenými konstrukcemi. Všechny tyto konstrukce jsou podrobeny rozboru z hlediska kvantity, morfologie, sémantiky, pořádku slov ve větě, lexika, syntaktiky, stylistiky či funkce ve větě. Nakonec jsou vyhledány v rozebírané 4. knize kroniky a jsou uvedeny jejich latinské příklady s českými překlady.

Autor: Tatiana RONDÍKOVÁ

Obor: latinský jazyk a literatura

Název: *Typológia vybraných exempliel zo zbierky Gesta Romanorum*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jana Nechutová, CSc.

Počet stran: 89

Práca sa zaoberá typológiou exempliel, ktoré sa nachádzajú v stredovekej kazateľskej zbierke *Gesta Romanorum*, a je rozdelená do štyroch kapitol. Prvá pojednáva o stredovekom žánre – exemple, jeho definícii, autoroch a zbierkach. Nasledujúca kapitola je venovaná zbierke *Gesta Romanorum*. V tretej kapitole sa nachádzajú vybrané a preložené exemplá aj s komentármi. Posledná kapitola pojednáva o teórii a morfológii rozprávok, ktoré budú aplikované na vybrané exemplá. Rozborom sme zistili, že funkciami v rozprávkach je možné určovať i exemplá. Vybrané exemplá (1, 2, 5, 6, 8, 9, 11) sú usporiadané podľa edície H. Oesterleyho.

Autor: Eva STEINOVÁ

Obor: latinský jazyk a literatura

Název: *Passio Iudeorum Pragensium: Kritická edícia Pašijí pražských židov*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jana Nechutová, CSc.

Počet stran: 155

Práca ponúka prvú modernú kritickú edíciu textu *Passio Iudeorum Pragensium*, literárnej skladby z konca 14. storočia popisujúcej útok na pražských židov počas Veľkej noci 1389. Poukazuje pritom na to, že *Passio* nie je možné chápať ako jediný text, ale ako súbor podtextov, ktorý tvorí navyše len jednu, jadro najbližšiu vrstvu širšieho textového poľa o protižidovskom násilí roku 1389. Z tejto vrstvy vychádzajú a súvisia s ňou iné, neliterárne texty o tej istej udalosti. Pri porovnaní je zrejmé, že *Passio* má unikátne miesto v stredovekej literatúre, pretože ide o inak nedoložené spracovanie protižidovskej látky vo forme parodického evanjelia.

Autor: Lenka VÉGHOVÁ

Obor: učiteľství latinského jazyka a literatury pro střední školy

Název: *Spor analógie a anomálie v spise De lingua Latina Marca Terentia Varrona*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Antonín Bartoněk, DrSc.

Počet stran: 87

Práca sa zaoberá problémom princípov analógie a anomálie v jazyku, ich sporom, zobrazeným v ôsmej až desiatej knihe spisu *De lingua Latina* M. Terentia Varrona, a Varronovým jazykovým bádáním, ktoré so sporom súvisí. Prvá časť práce uvádza do teórie a problematiky antického sporu analógie a anomálie, druhá časť predstavuje osobnosť, tvorbu a bádanie M. Terentia Varrona. V záverečnej časti práce sa autorka opiera o stručný prehľad

histórie a vývoja oboch pojmov až k ich modernému vnímaniu a pokúša sa zistiť, akú zásluhu na ňom je možné prisúdiť Varronovi.

Autor: Júlia ZÁHORCOVÁ Obor: latinský jazyk a literatúra
 Název: *Príspevok k stredovekej tradícii tzv. regimin dvanástich mesiacov*
 Vedoucí práce: Mgr. Dana Stehlíková, Ph.D. Počet stran: 85

Práca sa zaoberá stredovekými *regiminami sanitatis*, ktoré tvorili jeden z najpočetnejšie zastúpených žánrov stredovekej lekárskej literárnej tvorby. Úvodná časť práce pojednáva o vývine lekárstva, všeobecne o žánri *regimen sanitatis* a špeciálne sa zaoberá tzv. *regiminami dvanástich mesiacov*. Ďalšia časť zahŕňa pripravenú kritickú edíciu veršovaného regimina dvanástich mesiacov podľa Kremnického kódexu č. V a jej následné porovnanie s podobnými dietetickými kalendármi. Záverečná časť obsahuje vyjadrenie sa k ich novej vzájomnej príbuznosti a závislosti.

IV.

FF UP v Olomouci – Katedra klasické filologie (připravila Ivana KOUCKÁ)

Autor: Soňa VYMAZALOVÁ Obor: latinská filologie
 Název: *Ženská otázka v zrcadle řeckého dramatu*
 Vedoucí práce: PhDr. Jan Janoušek, Ph.D. Počet stran: 89

Autorka zpracovává vývoj postavení a společenské role ženy od minójského období až po klasické období a všimá si jeho proměn, zejména ve světle dobových literárních a právních pramenů. Zvláštní pozornost věnuje homérskému období a poté zejména analýze postavení ženy ve světle klasického řeckého dramatu. Pojednávané téma zasazuje do širšího kulturněhistorického kontextu a všimá si sociokulturních specifik sledovaných epoch.

V.

FF UP v Olomouci – Katedra historie

(připravila Ivana KOUČKÁ)

Autor: Gabriela FARONOVÁ

Obor: historie

Název: *Antická literatura v knihovně olomouckého biskupa Karla II. z Liechtensteina-Castelkorna*

Vedoucí práce: PhDr. Ivana Koucká

Počet stran: 141

Autorka vychází ze své bakalářské práce a podává detailní rozbor antické literatury z katalogu soukromé knihovny biskupa Karla II. z Liechtensteina-Castelkorna k roku 1691. Téměř všechna antická díla z katalogu také dohledala v dnešní arcibiskupské knihovně v Kroměříži, což jí umožnilo zabývat se i problematikou jejich exlibris, současného umístění v knihovně, jazyka antických literárních děl, jejich vydavatelů a tiskáren. Hlavně se však pokusila srovnat zastoupení antických autorů v biskupově knihovně s tehdejšími šlechtickými a církevními knihovnami. Její práce tak rozšiřuje naše poznání o recepci konkrétních antických autorů a jejich literárních děl v českém prostředí 17. století.

VI.

FF UK v Bratislave – Katedra klasickej a semitskej filológie

(připravila Ludmila BUZÁSSYOVÁ)

Autor: Stanislav GREGOR

Obor: klasické jazyky

Název: *M. Terentius Varro – De lingua Latina (lingvistická interpretácia vybraných kapítol a ich miesto v gramatickom myslení)*

Vedoucí práce: Mgr. Ludmila Buzássyová, Ph.D.

Počet stran: 70

Práca približuje zlomok diela *De lingua Latina* od Marka Terentia Varrona. Okrem úvodných a záverečných častí obsahuje práca tri kapitoly: 1. Život a dielo M. Terentia Varrona, 2. Varronova teória jazyka a 3. Bilingválny text — M. Terentius Varro, *De lingua Latina*, VIII. kniha. Teoretická časť stojí okrem odbornej literatúry na vlastnej skúsenosti s textom VIII. knihy, preto sa podrobne zaoberá argumentáciou proti analógii v nej obsiahnutou. Zároveň dáva VIII. knihu do súvislosti s IX. a X. knihou, aby sa ozrejmil Varrovo argumentačný postup *disputare in utramque partem*. Praktická časť predstavuje interpetačný preklad VIII. knihy.

Autor: Miroslava KATONOVÁ

Obor: klasické jazyky

Název: *Antonius Bonfinis: Symposion de virginitate et pudicitia coniugali (preklad časti diela a jeho kontext)*

Vedúci práce: Mgr. Ludmila Buzássyová, Ph.D.

Počet strán: 73 + príloha

Práca podáva stručnú charakteristiku kultúrneho prostredia na dvore uhorského kráľa Mateja Korvína v 15. storočí a úlohu symposií, ktorých tradícia sa na kráľovskom dvore obnovila. Predstavuje talianskeho humanistu Antonia Bonfiniho, jeho vzťah k Uhorsku a jeho dielo. V jednotlivých podkapitolách autorka práce poukazuje na okolnosti vzniku *Symposia* doložené životopisnými a historickými údajmi, predstavuje postavy vystupujúce v *Symposiu*, medzi ktorými zohráva centrálnu úlohu kráľovná Beatrix, charakterizuje jazyk a štýl autora. Nosnou časťou práce je slovenský preklad časti *Symposia*.

VII.

FF TU v Trnave – Katedra klasických jazykov

(pripravila Erika JURÍKOVÁ)

Autor: Róbert BENDIK

Odbor: klasické jazyky

Název: Georgius Haloinus – *De eruditione puerorum*

Vedúci práce: Mgr. Katarína Karabová, Ph.D. Počet strán: 99 + textová príloha

Autor sa rozhodol preložiť časť diela flámskeho humanistu G. Haloina *De eruditione puerorum*, ktorá je súčasťou publikácie *Restauratio linguae Latinae*. A tak sa v práci stretávame s takmer 70 stranami prekladu tohto textu o výchove a vzdelávaní mládeže. Autor porovnáva Haloinov prístup k vzdelávaniu s postupmi, s ktorými sa stretávame u pedagóga z 13. storočia Vincenta de Beauvais, a s didaktickými názormi J. A. Komenského v dielach *Didactica magna* a *Najnovšia metóda jazykov*. Poukazuje na rozdiely v prístupe vybraných autorov k vyučovaniu jazykov a najmä na odlišný ohlas a reakciu odbornej verejnosti na diela týchto pisateľov. V závere podrobuje Haloinov spis filologickej analýze.

Autor: Michaela HOLIENKOVÁ

Odbor: klasické jazyky

Název: Korešpondencia Leva Veľkého z roku 451

Vedúci práce: Mgr. Katarína Karabová, Ph.D. Počet strán: 70 + textová príloha

Predmetom skúmania tejto práce boli vybrané listy z korešpondencie pápeža Leva Veľkého, vydané v trnavskej univerzitnej kníhtlačiarňi v roku 1767.

Autorka sústredila svoju pozornosť na predhovor a na listy z roku 451, a to konkrétne na korešpondenciu týkajúcu sa snemu v Chalcedone, ktorý mal riešiť závery Efezskej synody. Autorka okrem komentovaného prekladu spracovala kapitoly o životných osudoch Leva Veľkého a problematike heretických učení, ku ktorým sa vyjadroval práve Chalcedonský koncil. Druhá kapitola práce ponúka pohľad na staroveké formy listu a je venovaná aj vývinu epistolografického žánru v antike. V prílohe je zverejnený prepísaný latinský text prekladaných častí.

Autor: Mária STRÝČKOVÁ

Odbor: klasické jazyky

Názov: Michal Manuel Olšavský: *Sermo de Sacra occidentalem inter et orientalem Ecclesiam Unione*

Vedúci práce: Mgr. Erika Juríková, Ph.D.

Počet strán: 74

Cieľom práce bol preklad a obsahovo-jazyková analýza doteraz do slovenčiny nepreloženej reči biskupa Mukačevskej eparchie M. M. Olšavského, ktorú uverejnil J. Bazilovič. *Sermo* z roku 1761 vznikla ako reakcia na konflikty, ktoré vznikli v dôsledku odmietnutia prísahy poslušnosti jágerskému biskupovi zo strany mukačevského biskupa a ďalších nábožensko-mocenských sporov. V úvodných kapitolách sa autorka zaoberá nielen historickými pomermi v 18. storočí, ale pozornosť je tu venovaná aj Bazilovičovmu životu, dielu a pastoračnej činnosti. Náplňou tretej kapitoly je už samotný preklad uvádzaný paralelne s latinským textom. Štvrtá kapitola ponúka obsahový, jazykový a štylistický rozbor diela.